

Урок «Узагальнення й систематизація вивченого за темою «Література українського романтизму» для учнів 9 класу (автор Носкова О.В.)

ТЕМА . Узагальнення й систематизація вивченого за темою «Література українського романтизму»

Мета систематизувати та узагальнити вивчений учнями впродовж теми учбовий матеріал, який стосувався знань про життєвий і творчий шлях поетів-романтиків, зміст їх творів, понять з теорії літератури; розвивати культуру зв'язного мовлення, читацькі навички, збагачувати словник школярів; формувати естетичні смаки, кругозір, світогляд; виховувати почуття любові до книг, рідної мови, культури українців, їх звичаїв, обрядів, пошану до митців слова, відповідальність за доручену справу.

Очікувані результати

Учні

- вміють визначити головні мотиви поезій, коментують їх у зв'язку з художніми особливостями і народнопісенною лірикою, знають про М. Шашкевича, про «Руську трійцю», про альманах «Русалка Дністрова»;
- знають біографію М. Гоголя, мають уявлення про його основні твори, розуміти місце творчості письменника на порубіжжі культур двох народів ;
- знають зміст оповідання, розкривають моральні мотиви твору і його ідейний зміст, вміють визначати основне у сюжеті твору, формулюють провідну думку, виражену в ньому.

Тип уроку: закріплення набутих знань, вмінь та навичок .

Обладнання: тестові завдання і питання для самоконтролю, роздатковий матеріал.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент. Створення сприятливого психологічного клімату

1. Метод «Розминка»

Учитель . Вам необхідно придумати девіз, який би спонукав однокласників до активної роботи на уроці.

Один за всіх, усі - за одного.

Ми – одна команда!

Твої знання ідуть на користь мені, а мої – на користь тобі.

Класу не обійтися без твоїх знань.

II. Оголошення теми, мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

Учитель . Мета нашого уроку : систематизувати та узагальнити вивчений вами впродовж теми учбовий матеріал, який стосувався знань про життєвий і творчий шлях поетів-романтиків, зміст їх творів, понять з теорії літератури; розвивати культуру мовлення; формувати естетичні смаки, виховувати пошану до митців слова.

III. Основний зміст уроку

1. Самооцінювання учнів

Учитель . На початку уроку пропоную вам спробувати самим оцінити рівень своїх досягнень. Тож пригадавши необхідну для подальшої роботи інформацію , мобілізуйте необхідні знання і заповніть 1 колонку таблиці .

На початку уроку	Наприкінці уроку
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.

Самооцінювання знань

1. Вмію визначити головні мотиви поезій, прокоментую їх у зв'язку з художніми особливостями і народнопісенною лірикою.
2. Знаю про М. Шашкевича, про «Руську трійцю», про альманах «Русалка Дністрова».
3. Знаю біографію М. Гоголя, маю уявлення про його основні твори.
4. Вмію переказувати зміст оповідання, пояснюю його зв'язок з фольклором, етичними уявленнями українського народу.
5. Розкриваю моральні мотиви твору і його ідейний зміст.
6. Вмію визначати основне у сюжеті твору, формулюю провідну думку, виражену в ньому.

«+» - добре знаю

«?» - необхідно ще попрацювати з підручником

«-» - маю прогалини у знаннях

Учитель . Обґрунтуйте поставлену собі оцінку.

2. Метод «Незакінчене речення» . Закінчити речення

Виникло романтичне зображення життяце в глибоку давнину.

Виявилось воно у творах різних жанрівв казках, легендах, міфах, ідиліях, пригодницьких повістях і романах, пізніше — в баладах, феєріях тощо.

Виникає романтизм..... у Німеччині та існував у літературі Європи й Америки в першій половині XIX ст.

Романтиками нової європейської літератури є *Й. В. Гете, Г. Гейне, В. Скотт, Дж. Байрон, А. Міцкевич, М. Лермонтов.*

Основними героями романтичних творів є.....— козаки, зокрема запорожці, самовіддані захисники Батьківщини, та народні співці (кобзарі, лірники, бандуристи) — виразники дум і сподівань українського народу, творці й хранителі національної культури.

Літературні роди — лірика та ліро-епос. З фольклору в літературний вжиток були перенесені такі жанри, як пісня, дума, думка, балада, легенда, казка, з інших літератур — поема, елегія, романс (, мадригал тощо. Під впливом історичних пісень і дум романтики створили новий різновид поеми — історико-героїчну.

Часові межі романтичного напрямку в українському літературному процесі охоплюютькінець 20-х — 40-ві рр. XIX ст.

Першими творами, що започаткували новий напрям, були поезіїП. Гулака-Артемовського «Рибалка» та Є. Гребінки «Човен».

Але провідна роль належитьтак званій Харківській школі романтиків.

Заснували гурток «Руська трійця»М. Шашкевич, І. Вагілевич, Я. Головацький.

Гуртківці займалися.....

3. Метод «Лінія цінностей»

Учитель . Оберіть із перерахованих нижче ознак тільки ті, які стосуються романтизму. Захистіть свій вибір аргументами.

Ознаки напрямку:

- культ почуття;
- утвердження багатства духовного світу представників нижчих станів.
- зображення виняткових людей у незвичайних обставинах;
- показ непересічних подій, найчастіше трагічних (таємничі вбивства, викрадання, чаклування, зрада, розлука тощо);
- наявність фантастики (фантастичні події, казкові герої, чудодійні предмети, надприродні обставини та ситуації);

- домінанта суб'єктивного над об'єктивним, прагнення не відтворити, а перетворити дійсність, потяг до висунення на перший план виняткового (в характерах і обставинах);
- ідеалізація патріархальних відносин;
- ліричний герой перебуває в гармонії з природою і природним життям;
- велика роль в усіх родах літератури національно-історичної тематики.
- провідний критерій художності — вірність дійсності;

4. Постановка та розв'язання проблемного питання

Чим відрізняються поняття «романтизм» і «романтика»? (Романтизм — творчий метод. Романтика — все небуденне, виняткове, незвичайне в самій природі, суспільстві, людині та її вчинках (романтика місячної ночі, романтика подвигу, романтика кохання тощо))

Романтика — це особливий стан душі, викликаний прагненням до ідеалу прекрасного, піднесеного, незвичайного; одухотвореність мрією. (словник)

5. Спільне опитування

Учитель . Пригадайте відомості про віршові розміри (на дошці) . Визначте автора та назву твору, а також віршовий розмір уривків.

1. Ти ж бачиш сам, як в темну ніч
Блищать у нас зіроньки під водою.
Ходи ж до нас, покинь ти удку пріч, ;—

Зо мною будеш жить, як брат живе з сестрою!

(Гулак-Артемоський «Рибалка»; ямб)

2. «О мамо, голубко, не плач, не ридай,
Готуй рушники і хустки вишивай.
Нехай за нелюбом я щастя утрачу;
Ти будеш весела, одна я заплачу!»

(Є. Гребінка «Українська мелодія»; амфібрахій)

3. Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
Чому я не сокіл, чому не літаю,
Чому мені, Боже, ти крилець не дав?
Я б землю покинув і в небо злітав,

(М.Петренко «Небо»; амфібрахій)

4. Сонце зійде — я нуджуся,
І заходить — плачу:
Котру люблю дівчиноньку,
Тієї не бачу.

В. Забіла «Соловей»; хорей)

5 (I) . Визначте, про які твори йдеться.

А. Сюжет твору навіяний відомим твором видатного німецького поета Гете. Романтичний юнак, який прагне кохання, піддався чарам русалки і пропав на дні ріки. (Гулак-Артемівський «Рибалка»)

Б. Вірш розробляє відомий народний мотив про те, що дівчина на прохання й умовляння бідної матері погоджується вийти заміж за нелюбого, але багатого чоловіка. Вона вирішує терпіти заради щастя й спокою неньки, та не витримує, гине, а мати гірко жалкує, що згубила власну дитину. Поезія стала відомим романсом. (Є. Гребінка «Українська мелодія»)

В. В поезії відображена одвічна мрія людини про волю. Ліричний герой не зазнав щасливої долі на землі, тому йому здається, що він знайде розраду, спокій, свободу на небі, коли зможе літати, як сокіл чи орел. Поезія утверджує свободу особистості як одну з найбільших цінностей людського життя. Вірш нагадує народну пісню. (М. Петренко «Небо»)

6. Метод «Ключові слова»

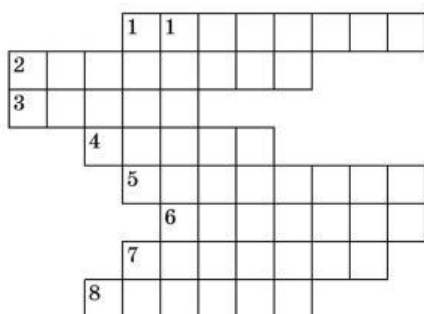
Учитель . Використовуючи ключові слова, відтворіть етап життєвого чи творчого шляху М. Гоголя

Петербург; Ніжинська гімназія вищих наук; «Ганс Кюхельгартен»; Великі Сорочинці; Михайло Максимович; 1829; «Ревізор»; Остап Гоголь; другий том «Мертвих душ»; Київський університет святого Володимира; 1818 рік; роман-поема.

7. Метод «Розминка»

Учитель . Самостійно розгадати кросворд з отриманої картки з метою визначення ключового слова (знати зміст оповідання).

Кросворд

По вертикалі: 1. Ім'я ієрея церкви святого Пантелея (Афанасій)

По горизонталі: 1. Попередня назва твору «Вечір проти Івана Купала» («Басаврюк»)

2. Художній засіб, використаний у фразі з бувальщини: «Веретено хурчало, а ми, діти, зібравшись до купи, слухали діда...». (Метафора)

3. Тварина, на яку відьма перетворилася. (Кішка)

4. Улюблене місце збору мешканців села. (Шинок)
5. Рослина, що розцвітає на Івана Купала. (Папороть)
6. Музичний інструмент, який можна було почути на весілля Петруся і Пидори. (Сопілка)
7. Історична особа, що згадується у творі. (Підкова)
8. Соціальний стан Петруся, на початку бувальщини. (Наймит)

Учитель . Сформулюйте головну думку оповідання. (Письменник утверджує закони народної моралі, за якими на статку, що отриманий нечесним, злочинним шляхом, щастя не збудуєш) .

8. Складання сенкану

Скласти сенкан до, акронім за ім*ям одного з головних героїв - Басаврюка.

Пидорка

Мила, привітна, турботлива.

Любить, страждає, бореться.

Краса, що раптово змарніла.

Страдниця.

Б –

А –

С –

А –

В –

Р –

Ю –

К –

9. Творче завдання

Учитель . Як твори Гоголя знайшли своє відображення в музиці й кінематографі?

Чи знаєте ви, що існують дві комп'ютерні гри за мотивами повістей М. Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки», одна з яких — за повістю «Вечір проти Івана Купала», а також гра «Тарас Бульба»? Якби вам було запропоновано створити власну гру за мотивами творів Гоголя, який би з них ви обрали? Яким був би жанр цієї гри?

Міні-презентація (реклама) твору, що викликав найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.

VI. Підбиття підсумків уроку

1. Самооцінювання учнів

Учитель . Оцінити рівень своїх знань наприкінці уроку і заповніть 2 колонку таблиці .

На початку уроку	Наприкінці уроку
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.

Самооцінювання знань

1. Вмію визначити головні мотиви поезій, прокоментую їх у зв'язку з художніми особливостями і народнопісенною лірикою.
2. Знаю про М. Шашкевича, про «Руську трійцю», про альманах «Русалка Дністрова».
3. Знаю біографію М. Гоголя, маю уявлення про його основні твори.
4. Вмію переказувати зміст оповідання, пояснюю його зв'язок з фольклором, етичними уявленнями українського народу.
5. Розкриваю моральні мотиви твору і його ідейний зміст.
6. Вмію визначати основне у сюжеті твору, формулюю провідну думку, виражену в ньому.

«+» - добре знаю

«?» - необхідно ще попрацювати з підручником

«-» - маю прогалини у знаннях

Учитель . Обґрунтуйте поставлену собі оцінку наприкінці уроку, чи змінилася вона, із чим це пов'язано.

VII. Домашнє завдання

Підготуватися до контрольної роботи

КАРТКА

Самооцінювання знань

1. Вміти визначити головні мотиви поезій, прокоментувати їх у зв'язку з художніми особливостями і народнопісенною лірикою.
2. Знати про М. Шашкевича, про «Руську трійцю», про альманах «Русалка Дністрова».
3. Знати біографію М. Гоголя, мати уявлення про його основні твори.
4. Вміти переказувати зміст оповідання, пояснювати його зв'язок з фольклором, етичними уявленнями українського народу.
5. Розкрити моральні мотиви твору і його ідейний зміст.
6. Вміти визначати основне у сюжеті твору, формулювати провідну думку, виражену в ньому.

«+» - добре знаю

«?» - необхідно ще попрацювати з підручником

«-» - маю прогалини у знаннях

1.	4.
2.	5.
3.	6.

2. Конкурс «Темна конячка»

Ознаки напряму:

- культ почуття;
- утвердження багатства духовного світу представників нижчих станів.
- зображення виняткових людей у незвичайних обставинах;
- показ непересічних подій, найчастіше трагічних (таємничі вбивства, викрадання, чаклування, зрада, розлука тощо);
- наявність фантастики (фантастичні події, казкові герої, чудодійні предмети, надприродні обставини та ситуації);
- домінанта суб'єктивного над об'єктивним, прагнення не відтворити, а перетворити дійсність, потяг до висунення на перший план виняткового (в характерах і обставинах);
- ідеалізація патріархальних відносин;
- ліричний герой перебуває в гармонії з природою і природним життям;
- велика роль в усіх родах літератури національно-історичної тематики.
- провідний критерій художності — вірність дійсності;

4. Асоціативний диктант . М. ГОГОЛЬ

Петербург;

Ніжинська гімназія вищих наук;

«Ганс Кюхельгартен»;

Великі Сорочинці;

Михайло Максимович;

1829;

«Ревізор»;

Остап Гоголь;

другий том «Мертвих душ»;

Київський університет святого Володимира;

1818 рік;

роман-поема.

5. Конкурс «Найкмітливіший»

Кросворд

